**Пам'ятайте про Україну!**

# СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 171 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 31-го ЛИПНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, JULY 31, 1979 No. 171 VOL. LXXXVI.

## *УКРАЇНСЬКІ ПРОФЕСОРИ НА ЛІТНЬОМУ СЕМІНАРІ-ЛЯБОРАТОРІЇ В УРБАНІ*

Урбана (Д.Б.Ч.). — Іллінойський університет в Урбані організує та провадить уже шостий рік підряд літні семінарі-ляораторії з ділянки слов'янських студій. Головною атракцією цього університету є його знаменита бібліотека з великим добором слов'янських матеріялів, високо кваліфіковані фахові сили бібліотеки та дуже активна й ділова дирекція Російського Слов'янського Дослідчого Центру. Ця дирекція вспіла виєднати особливі пільги для учасників семінарів у формі безплатних помешкань, фотокопіювання та вільного користування бібліотекою з факультетськими привілеями, що надаються учасникам на цілий академічний рік. Отож не диво, що кожного літа приїжджає до Урбани біля 200 учасників із різних університетів Америки й заграниці, серед яких біля 15 відсотків учасників — українського походження. Багато з них працюють над темами, пов'язаними з українською тематикою. Попередніми роками українські науковці зустрічалися приватно, головно у п-ва Штогринів, але цього року українці вспіли зорганізувати чотири дискусійні групи, на яких розглядалися питання з української проблематики: давньої української літератури (координатор Д. Б. Чопик), української історії (коорд. М. Рубчак), сучасної мовної політики в СССР (коорд. Яр. Славутич) та питань національностей в СССР (коорд. С. Горак). Зустрічі цих різних груп відбуваються в окремо підібраному часі протягом місяців червня, липня, до половини серпня. Першою з українських семінарійних секцій відбула свої засідання група, що зосереджувалась на питаннях літератури й шкільництва. Дискусії відбувалися в днях 15-го, 18-го - 19-20-го червня у присутності біля 20-ти учасників. На сесіях піддалися розглядові такі доповіді-звідомлення: д-р Б. Винар, видавець і директор Української Дослідчої Фундації, поділився з учасниками своїми думками про потребу видавати англійською мовою української реферативної праці, аналітичні бібліографії, енциклопедії тощо.; проф. Дм. Штогрин доповідав про проблеми, зв'язані з підготовою та виданням бібліографії праць з сучасної української літературної критики; проф. М. Овчаренко, перед своїм від'їздом до Риму на виклади в УКУ, дала доповідь про українських міжвоєнних поетів на Заході; проф. І.Стебельський подав звідомлення про свою працю над постійним заселенням Сибіру та про тамошню українську діяспору; проф. Б. Чопик доповідав про потребу виготовити приступний підручник давньої української літератури для українознавчих шкіл. У дискусії, одначе, було недвозначно указано, що на виклади давньої української літератури (від київських часів до 1800р.) шкільні програми не передбачають більше, як лише розгляд епічного твору „Про похід Ігоря". Весь лишній час у предметі української літератури слід присвячувати сучасним українським літературним творам, особливо творам дисидентів. Ці твори, говорилося в дискусії, цікавлять нашу молодь, отже на їх основі треба й вивчати українську мову. В дальшому ході праць проф. Д. Маркусь доповідала про навчальну політику при випрацьовуванні навчальних програм та при підборі підручників для навчання української літератури у школах з українською мовою навчання, а проф. Яр Славутич дав фаховий огляд політики багатокультурности та білінґвізму в Канаді. Канадська практика — дуже повчальна, тому було би дуже побажаним, щоб такі огляди про канадський мультикультуризм та білінґвізм давати по більших скупченнях наших поселень в Америці.

Започатковані дискусійні сесії, на яких обговорювалася українська тематика, вдалися взагал успішно. Без сумніву й інші сесії пройдуть з таким же вислідом. Вартісним, крім успіху, є також то, що при нагоді таких зустрічей учасники не тільки обмінюються своїми поглядами на вужчі теми їх зацікавлень, але вони також тоді інформують колеґ про свої дослідницькі пляни та праці, про свою діяльність у професійних організаціях, як також і про свою участь у наукових конференціях на протяг наступного академічного року. Так і при цих зустрічах обговорено було українську участь у річній конференції Американської Асоціяції Сучасних Мов та Міжнародного Товариства Івана Франка, що відбудеться при кінці грудня цього року в Сан-Франсіско.

## ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР ЗАКІНЧИВ РЕОРГАНІЗАЦІЮ СВОГО УРЯДУ

Ніл Е. Ґолдшмідт

Мун Ландрю

Вашінґтон. — Хоча поголоски про призначення двох нових членів кабінету президента Джіммі Картера розійшлися по столиці ще в четвер, 26-го липня, то Білий Дім щойно в п'ятницю, 27-го липня, офіційно повідомив, що президент Джіммі Картер найменував Ніла Е. Ґолдшмідта, дотеперішнього посадника Портланду, Ореґон, на секретаря транспортації, тобто на пост, з якого зрезиґнував, чи радше був змушений зрезиґнувати, Брок Адамс, а на секретаря мешканевих справ і міського розвитку найменував Муна Ландрю, колишнього посадника Ню Орлінсу. Цей пост донедавна займала Патриша Робертс Гарріс, яка перейняла пост секретаря здоров'я, освіти і суспільної опіки, з якого минулого тижня „зрезиґнував" Джозеф Каліфано.

Таким чином президент Картер закінчив реорганізацію свого кабінету, яка розпочалася майже два тижні тому і в наслідок якої дійшло до резиґнації 5-ох із 12-ох голів федеральних департаментів. Білий Дім ані політичні аналітики не передбачають жадних інших змін у кабінеті президента Картера в близькому майбутньому, але правдоподібно наступлять ще зміни в персоналі Білого Дому.

Новий склад кабінету президента Картера такий: на своїх попередніх постах залишаються державний секретар Сайрус Венс, як теж секретарі оборони Гарольд Бровн, торгівлі Хуаніта Крепс, сільського господарства Роберт С. Берґланд, внутрішніх справ Сісел Д. Андрус і секретар праці Рей Маршал; Патриша Робертс Гарріс, як вже інформовано, була секретарем мешканевих справ і міського розвитку, але тепер найменована і вже затверджена Сенатом на секретаря здоров'я, освіти і суспільної опіки.

Щодо нових членів кабінету, то на секретаря енерґетики найменований Чарльс В. Данкен, який займе місце Джеймса Шлесінджера, а на секретаря скарбу Г. Вілліям Міллер, дотеперішній голова Федеральної Ради Фінансових Резерв, який прийде на місце Майкела Блументола. Новим генеральним прокуратором буде Бенджамин Цівілетті, на місце Ґріффіна Белла, а, як інформовао вище, на секретаря транспортації президент Картер найменував Ніла Ґолдшмідта, як теж Муна Ландрю на секретаря міських справ і міського розвитку.

Всі номінації мусить затвердити Сенат.

Президент вважає, що з новим складом кабінету легше можна буде розв'язати пекучі проблеми країни, зокрема внутрішнього характеру. Натомість велика кількість законодавців обох партій і багато коментаторів критикують Президента за драстичні зміни в уряді, твердячи, що ці зміни підкопали довір'я серед американського загалу і союзників ЗСА відносно спроможности Америки розв'язати свої проблеми.

## ГЕНЕРАЛ ГЕЙҐ ПЕРЕКОНУВАВ НЕ СПІШИТИСЯ З РАТИФІКАЦІЄЮ САЛТ II

Вашінґтон. — Минулого тижня генерал Александер М. Гейґ, донедавна головнокомандуючий збройними силами НАТО, зізнавав перед Сенатською комісією в справах військових частин про підписаний президентом Джіммі Картером і Леонідом Брежнєвим договір про обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ II). Він наполягав на тому, щоб не спішитися з ратифікацією договору САКТ II до того часу, коли будуть „розв'язані" недотягнення цього договору та коли Сенат може оцінити майбутні витрати президента Картера на військові потреби.

Генерал Гейґ не настоював на відкиненні договору САЛТ II, одначе в загальному його свідчення зводилося до критики самого договору та оборонної політики уряду президента Картера.

У своїх виступах перед Сенатською комісією ген. Гейґ докладно не з'ясував „недотягнення" в американсько-совєтському договорі про обмеження стратегічної атомової зброї, але критикував прелімінарні умови угоди про заборону розміщення „круз-міссилс", тобто крилатих ракет до 1982 року, які вистрілюють з суші та кораблів. Він критикував уряд Картера за те, що він не консультувався з ним і з членами НАТО перед тим, як погодитися на ті прелімінарні умови договору.

Генерал Александер М. Гейґ свідчить у справі договору про обмеження стратегічної атомової зброї.

Колишній головнокомандуючий збройними силами НАТО підкреслив те, що ЗСА не призначували у минулих роках задовільнених фондів на стратегічне зброєння чи конвенційні військові сили і тому Білий Дім повинен зобов'язатися більше витрачати на військові потреби ще перед тим, як договір має бути ратифікований. Одначе, генерал Гейґ настоював ще й на тому, щоб ціла американська оборонна система була переглянена з метою скорого протидіяння у випадку совєтської атаки на військові бази ЗСА і в той же час вона була спроможна до контратаки на подібні совєтські бази. Якщо оборонна система не буде розбудована в цьому напрямку, то генерал Гейґ не може „асоціюватися з договором САЛТ II".

## УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТВ'ЯЗНІ ВІДЗНАЧУЮТЬ ІДЕЇ ПРАЗЬКОЇ ВЕСНИ ТА ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Недавно на Захід продісталися два документи українського самвидаву — відкритий лист до „Братів чехів і словаків" від Євгена Сверстюка яа заява до Президії Верховної Ради СССР від політв'язня Володимира Мармуса. Нижче друкуємо повний текст обидвох документів:

„Брати мої чехи і словаки!

10 років тому Ваша Празька весна дихала мені в обличчя рвучким київським вітром, привабливістю вільного слова. 21 серпня всіми почуваннями і думками я був з Вами придушений танками. Тоді в Україні, в світлому крузі обдарованих любов'ю і молодістю, я несподівано відчув себе в тюрмі. Сьогодні ми вже всі під конвоєм і тепер в Уральському концтаборі я пригадую, як тоді немов завмерло зерно, яке ми з вами плекали в душі. Проте розумію: воно пустило під снігом паростки. Їх переможна сила стала початком їхнього вирішального кінця. Це був розпад ідей, які вже не були спроможні оновити себе. Сьогодні, по 10 роках, вже без смутку, вже серед політв'язнів, знову надіюсь і оживаю. Нас з Вами виснажили холод і темрява. Але з нашого соку і крови знову виросте зерно нашої свободи. І вже над усім світом оживає і лунає Празька весна і відлуння нашої свободи заглушить гуркіт їхніх танків.

Табір ч.36

**Є. А. Сверстюк"**

„До Президії Верховної Ради СРСР.

Заява.

Як відомо, у третьому тижні цього місяця передова громадськість світу відзначатиме „тиждень поневолених народів" на доказ підтримки і солідарности з народами, які борються за своє національне і соціяльне визволення.

Тому, що український народ, до якого я маю честь належати і репрезентувати його в таборі, перебуває у колоніяльному стані, я вважаю своїм обов'язком також взяти участь у цій міжнародній, гуманній акції.

Доводжу до Вашого відома, що 17-го липня ц. р. на знак протесту проти національної дискримінації і переслідування інакодумців, я проголошую голодівку.

17 липня 1978.

**Володимир Мармус"**

Автор цієї заяви, Володимир Мармус народився в 1949 році на Тернопільщині. Був арештований в 1973 році за розповсюдження самвидавної літератури і за вивішення українського національного прапору. Засуджений на 6 років ув'язнення і 5 років заслання.

## У Мейплвуді помер св. п. інж. Адріян Лапичак, колишній працівник „Свободи".

Св. п. інж. Адріян Лапичак

Мейплвуд, Н. Дж. — У неділю рано, 29-го липня, тут помер на недугу серця на 60-му році життя св. п. інж. Адріян Лапичак, відомий виховник спортової молоді, зокрема в ланці відбиванки при УСВТ „Чорноморська Січ" в Нюарку-Ірвінґтоні, та колишній працівник у В-ві „Свобода". Залишив дружину п-і Любу Лапичак, керівника адміністрації „Свободи", брата мґра Романа Лапичака з ріднею та ближчу і дальшу родину.

Св. п. Адріян Лапичак народився у священичій родині в Сухій Волі, Любачівщина, в 1920-му році. Гімназію закінчив у Перемишлі, де теж брав активну участь в спортовому товаристві „Сян", граючи в дружині копаного м'яча.

Студіював у Відні, Австрія, а прибувши до ЗСА у 1949-му році і працюючи у В-ві „Свобода", закінчив інженерські студії у Фарлі Дикенсон університеті в Ратефорді, Н. Дж. Останньо працював в арсеналі Пікатіні в Довері, Н. Дж.

Протягом довгих років займався тренуванням відбиванкових дружин УСВТ „Чорноморської Січі" і був організатором багатьох турнірів і змагань.

Панахида — у вівторок, 31-го липня, о год. 8-ій вечора у похоронному заведенні Литвина при 801 Спрінґфілд евеню в Ірвінґтоні, Н. Дж.

Похорон — у середу, 1-го серпня, з того похоронного заведення о год. 8:30 ранку до української католицької церкви св. Івана Хрестителя при Сенфорд евеню в Нюарку, а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

## Сенатська комісія зволікає з оподаткуванням нафтових фірм

Вашінґтон. — Фінансова комісія Сенату ЗСА завдала гострого удару енерґетичному плянові президента Джіммі Картера, відложивши минулого четверга, 26-го липня, до цього тижня обговорення тієї частини законопроєкту, який відноситься до оподаткування надмірних прибутків американських нафтових фірм. Це оподаткування, яке вже затвердила Палата Репрезентантів лежить в основі енерґетичного пляну президента Картера на майбутні десять років.

З уваги на це, що цілий Конґрес ЗСА починає літні вакації 3-го серпня, які триватимуть до кінця того місяця, виглядає на це, що деякі частини законопроєкту президента Картера будуть віддані під голосування Сенату — мінімальні, тимбільше, що до цього законопроєкту республіканські й демократичні члени сенатської Фінансової комісії внесли ряд своїх поправок, які сильно обмежують оподаткування нафтових фірм. Серед прихильників тих обмежень є голова комісії демократичний сенатор

*(Закінчення на стор. 3)*

## Філіппо Марія Пандольфі старатиметься зформувати новий уряд Італії

Рим. — Італійський президент Сандро Пертіні звернувся до теперішнього міністра скарбу Філіппа Марії Пандольфі, щоб старався зформувати новий уряд для Італії.

Як відомо, останній уряд тієї країни, очолюваний прем'єр - міністром Джулійом Андреотті, подався до димісії в січні цього року, коли Комуністична партія відтягнула свою підтримку для уряду Християнсько - демократичної партії, яка правила в коаліції з рядом менших партій. Джулійо Андреотті покищо — очолює тимчасовий-переходовий уряд, але далі не пощастило створити постійного уряду. Хоча Християнсько - демократична партія здобула найбільше голосів у парляментарних виборах, які відбулися в червні, то не одержала 50 місць в парляменті і тому існують проблеми відносно створення уряду.

Філіппо Марія Пандольфі відомий як знаменитий фінансовий реформатор і правдоподібно тому президент Пертіні звернувся до нього в справі зформування нового уряду. Думають, що він старатиметься створити коаліцію з християнських демократів, соціял-демократів і членів малої Республіканської партії.

Старання інших осіб зформувати уряд продовж останніх 7-ох місяців не мали успіху.

## До ЗСА прибула група британських парляментаристів

Лондон/Вашінґтон. — Директор Іван Равлюк із Союзу Українців Британії інформує, що минулої неділі, 29-го липня, з Лондону до Вашінґтону відлетіла 15-членна група британських парляментаристів, членів Консервативної партії. Між ними є Н. Терлецький, член Палати Громад, який є українського роду.

Британські парляментаристи прибули до ЗСА на запрошення американських республіканських сенаторів і перебуватимуть в Америці кілька днів, відвідуючи різні урядові установи, між ними Крайову Раду Безпеки, що її очолює д-р Збіґнєв Бжезінські.

## В-во „Смолоскип" видало збірник „Український Правозахисний Рух"

Балтимор (УІС „Смолоскип"). — В Українському В-ві „Смолоскип" ім. В. Симоненка появилася велика книга-збірник матеріялів і документів київської Української Гельсінкської Групи під заголовком „Український Правозахисний Рух". Книга має 478 сторінок і у ній опубліковано 56 фотокопій окремих документів і фотографій. Передмову до неї написав Андрій Зварун, президент Вашінґтонського Комітету Гельсінкських Ґарантій для України, а упорядкував її Осип Зінкевич. Ціна книги у твердій обкладинці — 12.75 дол., у м'якій — 9.75. Замовлення слати на адресу: Smoloskyp, P.O. Box 561, Ellicott City, Md. 21043, USA.

Збірник „Український Правозахисний Рух" поділений на шість головних частин:

**І-ша частина:** „Програмові документи Української Гельсінкської Групи (УГС)" — включає сім документів;

**ІІ-га частина:** „Меморандуми і звернення" — 15 документів;

**ІІІ-тя частина:** „Листи і звернення членів УГС і до УГС" — 11 листів і звернень;

**ІУ-та частина:** „З архіву УГС — справа Й. Тереді" — повний текст листа Й. Терелі до Ю. Андропова в українській мові оригіналу;

**У-та частина:** „Арешт і суд над М. Руденком, О. Тихим і В. Барладяну, виступи на оборону ув'язнених" — 14 документів, а в тому повний текст вироку суду над М. Руденком і О. Тихим;

**УІ-та частина:** „Додаткові документи і матеріяли" — 8 документів.

До збірника „Український Правозахисний Рух" додано пояснення скорочень, передруковано з Кримінального Кодексу і Кримінально - Процесуального Кодексу УССР ті статті, про які є мова в окремих матеріялах, як рівнож додано пойменний покажчик, який нараховує понад 500 прізвищ.

У змісті збірника відмічено, котрі документи дісталися на Захід в українській мові, котрі перекладено з російської і котрі перекладено на англійську мову та розповсюджено на Заході.

З передмови від В-ва можна довідатися котрі документи перехопило КҐБ і вони на Захід не дісталися.

У передмові до збірника А. Зварун пише:

„Створення Гельсінкської Групи в Києві виявилось загрозою не лише для режиму в Україні, але й в інших республіках СССР. Тому вже в дуже короткому часі на її діяльність наступив чобіт КҐБ. І не зважаючи на побиття, обшуки, допити, арешти, закриті суди та суворі вироки, члени Групи зберегли свою людську гідність і не припинили діяльности. Вони не перейшли в підпілля, бо були глибоко переконані, що вся їхня діяльність законна, правозахисна й ґарантована як Гельсінкськими Угодами, Загальною Декляраціє Прав Людини ООН, так і Конституцією УССР і СССР".

## *ТИСЯЧІ УКРАЇНЦІВ ВІЗЬМУТЬ УЧАСТЬ У ВЕЛИКОМУ ФЕСТИВАЛІ В ДАВФИНІ*

Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка з Детройту

Давфин, Ман. — Тисячі українців із Канади, ЗСА, а навіть з інших країн поселення, візьмуть участь у 14-му з черги великому фестивалі у цьому містечку біля 200 миль на північ від Вінніпеґу.

Починаючи від четверга, 2-го серпня, до неділі, 5-го серпня, Давфин і його околиці переміняться у своєрідну „малу Україну": тут проходитимуть мистецькі програми, паради, змагання й конкурси, відбуватимуться виставки українського красного і прикладного мистецтва тощо.

Вперше в 14-літній історії цієї найбільшої української імпрези на Північноамериканському континенті в ній візьме участь Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка під мистецьким керівництвом Григорія Китастого. Крім цієї передової мистецької одиниці в різних програмах візьмуть участь: танцювальні ансамблі „Орлан" з Вінніпеґу, „Десна" з Торонто і „Зірка" з Давфину; вокальні ансамблі „Євшан Зілля" з Міннеаполісу і фестивальний хор з Давфину; вокально - інструментальний квартер „Сини Сте-

*(Закінчення на стор. 3)*

## У ДЖЕРЗІ СИТІ ПОМЕРЛА БЛ.П. МАРІЯ ДАНУСЯР, МАТИ ПАРОХА

Джерзі Сиrі, Н. Дж. — У суботу, 28-го липня 1979 р. тут упокоїлася, прийнявши Найсвятіші Тайни, бл. п. Марія Данусяр з дому Станьчак, мати місцевого пароха о. Теодора Данусяра.

Панахида була заповіджена на понеділок, 30-го липня, в год. 7:30 вечора у похоронному заведенні Ковальчука. У вівторок, 31-го липня, буде відправлена Служба Божа в церкві св. ап. Петра і Павла при 16 Бентлі евеню. Похорон відбудеться в Коговзі, Н. Й., в середу, 1-го серпня, в год. 10-ій рано до місцевої церкви св. ап. Петра і Павла, а опісля на цвинтар у Ватерфорді, Н. Й.

Покійна осиротила сина о. Т. Данусяра та три дочки — Марію, Доротею і Гелену з родинами.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

## Дальше існування Церкви

Виголошуючи проповідь під час Богослуження з нагоди інсталяції нових кардиналів в неділю, 1-го липня ц. р., Папа Іван Павло II заявив, що Церква переживе все лихо, навіть в тих державах, де урядові закони діють на її знищення.

„Як дуже мало потребує Церква для свого існування та її місії, збільшуватися та поширюватися... Це тому, що де тільки дві чи три особи зійдуться разом, вони є об'єднані в імені Христа і через Нього з Отцем. Як мало потребує Церква для свого існування всюди, навіть там, де ,людські' закони кажуть, що вона не існує, не може існувати і є засуджена на смерть", — говорив Папа Іван Павло.

Під час своїх недавніх відвідин до Польщі Папа постійно натякав на конечність толеранції та пошанування Церкви та її законів. Він кілька разів говорив про „наших братів, які змушені мовчати", приховувати свої релігійні почування перед владою, щоб оминути репресій, втрачення праці, перенесення з родинної місцевости тощо.

Немає сумніву, що ці „наші брати, які змушені мовчати", — це натяк на вірних української Церкви і тих інших вірних, яким не дозволяють молитися, чи виховувати своїх дітей в релігійному дусі...

З трагічної історії українського народу тільки навіть за останнє півсторіччя знаємо, що ворог всіми способами старався знищити в українському народі віру в Бога та його прив'язаність до християнства, яке Україна прийняла майже 1,000 років тому.

У 1930-их роках Москва брутально знищила Українську Автокефальну Православну Церкву, вбиваючи та засилаючи на Сибір 4 митрополити, понад 60 архиєпископів і єпископів та тисячі вірних мирян, які виступали в обороні своєї Церкви.

У 1946 році московсько-комуністичний режим знищив Українську Католицьку Церкву в Галичині, а відтак в Закарпатській Україні і в частині Буковини, змушуючи біля 7 мільйонів українців-католиків перейти під юрисдикцію Православної Церкви, яка, як відомо, легально існує в СССР, тому, що є льояльною до совєтського безбожницького режиму та часто виконує різні пропагандивні функції Москви за кордоном.

Але це в ніякому разі не означає, що в Україні немає великої кількости вірних обох Українських Церков, які може формально входять до режимної Православної Церкви, але в серці вони залишаються вірними своїх давніх Церков і надіються їхнього відновлення, коли український нарід стане свобідним народом, а Україна — незалежною державою.

Тяглість релігійної традиції України наочна серед мільйонів українців в діяспорі і то не тільки серед православних і католиків. Українці на поселеннях мають свої церкви, плекають і розвивають церковне життя, вдержують церковні школи, друкують церковні книжки і пресу. Про все це в Україні знають різними способами: через українських туристів, через радіопередачі з різних країн світу, головно ЗСА, Канади, Італії, Німеччини й Ватикану тощо і також навіть через безнастанну й брутальну кампанію совєтських пресових органів, радіо і телебачення та навіть діяльність „академій наук", які друкують пасквілі і брехні проти Українських Церков.

Ми вповні поділяємо думку Папи Івана Павла II про те, що Церква буде існувати, як довго існуватиме людство. Протягом майже двотисячного існування Християнської Церкви повставали проти неї різні сили, щоб її знищити, але ці зусилля були безуспішними.

Це ми повинні пам'ятати тим більше, що за 9 років Україна обходитиме 1000-річчя свого хрищення.

Наше святкування цієї великої річниці в діяспорі дасть могутню підтримку поневоленим братам і сестрам в Україні, яких безбожницький ворог не міг зломати у їхній вірі у Христа та Його Церкву.

В. Кульчицький Гут

## ПРО „ЧЕСНІСТЬ" І „МИСЛЕННЯ"

[1]

Подвійно мене заскочив п. М. Бараболяк своєю статтею „Під розвагу не тільки чесним, але і мислячим..." („Свобода" з 10-го липня 1979).

Поперше, про сам заголовок. Писав я тільки про „Виклик чесним лібералам, радикалам, пацифістам і комуністам", бо що вони є „мислячі", то я трактував це як річ самозрозумілу. Перечитавши згадану статтю пана М. Бараболяка я зі здивуванням побачив, що я помилявся, тому і вирішив на майбутнє нічого більше не трактувати як річ самозрозумілу.

Подруге, заскочив він мене своєю нетактовністю, яка часто пробивається з рядків його статті. На підставі його попередніх писань я виробив собі про нього поняття як про особливу людину, яка глибоко переживає кривди „найменшого брата" у світових маштабах. От хоч би в довгій статті п. з. „Міжнародне завтра — і наші перспективи" („Свобода" з 15-го липня 1965) він категорично заявляв, що „нам найкраще зарахувати себе до того „третього світу", революційного, що зневірившись у Схід і Захід, прагне з другими „нерозвиненими" і „бідними" народами до рівности і справедливости. Знаки на небі і на землі показують, що перемога тих вартостей у світі гряде... Бідні і гноблені у поході". Як же ж інакше, жорстоко і безсердечно, звучить його голос у теперішній його статті „Під розвагу...", коли він каже: — „В. Кульчицький уболіває над камбоджійцями, які падуть жертвою ,ганойського імперіялізму'. Той конфлікт це ніщо інше як зудар між совєтами і Китаєм ,через уповноваження', і нам розпочати над тим нема потреби".

**Непорозуміння чи зла воля**

Для продуктивної дискусії необхідно, щоб кожний її учасник старався слова та думки свого опонента правдиво представляти й правильно розуміти. Мій шановний опонент у своїй дискусійній статті ці правила цілий час порушує. От він ставить питання: „Чому в нас відзиваються ще голоси за мілітарними інтервенціями, коли совєти були і є завторопні і запроворні, щоб у них вмотуватися безпосередньо? Тому, що ставить він це питання на тлі обговорювання моєї статті, то я мушу зробити висновок, що серед цих голосів він зараховує і мій. Зовсім безпідставно. У моїй статті немає і натяку на пропагування якоїнебудь мілітарної інтерверниї. Це щодо пиршої частини питання.

Друга ж частина його питання не є згідна з відомими цілому світові фактами, на які я у своїй статті покликаюся, а які мій шановний опонент свідомо чи підсвідомо замовчує. Совєти ж бо тепер у „мілітарні інтервенції" таки „вмотуються безпосередньо". Найбільше таке „вмотання" є зараз в Афганістані, та чи воно набере в'єтнамських розмірів — залежить якраз від отих „чесних", про яких я писав у своїй статті. Для мого ж опонента — це чомусь виключно справа між афганськими повстанцями і афганським режимом. Він бо твердить: „Є теж всі познаки, що мусулманські та інші повстанці дадуть собі самі раду з комуністичним режимом в Афганістані". Не міг би він такого твердження поставити, якщо б він не зігнорував мою цитату із „Вашінгтон Пост" де виразно сказано: „Дипломати тут переконані, що тільки совєтська економічна, мілітарна, політична і дипломатична піддержка тримає афганський уряд при владі".

Або от він каже: „У статті ,Виклик чесним...' аж надто грубими нитками шитий погляд деяких наших кіл, що нам треба ,бити' світовий комунізм, де він не проявлявсь б". Метафору „шиття грубими нитками" лишаю на сумлінні мого шановного опонента. Щождо мого „погляду", то він його зовсім перекрутив, зігнорувавши мою довгу цитату з англійського щоденника „Ді Ґардіян" про боротьбу еритрейців. А з наведеної цитати кожному читачеві повинно б бути ясно, що повстанці є комуністами, бо співають „Інтернаціонал" і питаються англійського кореспондента про те, чому совєти за Гайле Селяссіє їм помагали, а тепер перекинулися на сторону ворога та „пробують розчавити еритрейську революцію".

Якщоб мій опонент підійшов би до моєї статті без упередження, то він напевно розпізнав би в ній ту ж саму турботу за „рівність і справедливість" для „бідних" і „гноблених", яку він сам так інтенсивно проявляв чотири роки тому.

**Не „відгребування", а віднотовування**

Обвинувачує мене шановний опонент у тому, що я „відгребую проблеми В'єтнамської війни".

Три роки тому у щоденнику „Ню Йорк Таймс" появився репортаж з Японії Генрі Камма п. з. „Втікач із Ганою описує умови". Там Камм писав: „Пан Гоан і його два анти-Тю коги зі старої сайгонської Національної асамблеї, які втекли з ним сюди сказали, що їхнє розчарування комуністичною владою поділяють усі визначні особистості зі старої антиурядової організації ... Пан Гоан і ті, які зробили резиковане рішення втікати разом з ним, Тран Ван Сон і Тран Ван Тунг, залишили їхніх жінок і дітей у В'єтнамі, щоб тут привертати інтернаціональну увагу до жорстокости ганойського режиму. Здебільшого їхня місія не була успішною. Покищо японський уряд тримає їх у цьому рибальському містечку сто миль від Токіо, де їхній доступ до публічної опінії є дуже обмежений".

Чи Генрі Камм своїм репортажем „відгребував проблеми В'єтнамської війни", а чи просто сповняв чесно свій журналістичний обов'язок віднотувати цікаві, на його думку, події?

У тижневику „Менчестер Ґардіян" з 20-го травня ц. р. Вілфред Бурчетт писав із Пном Пен про жорстокості режиму Пол Пота. Цей же

У тижневику „Менчестер Ґардіян" з 20-го травня ц. р. Вілфред Бурчетт писав із Пном Пен про жорстокості режиму Пол Пота. Цей же тижневик з 1-го липня ц. р. помістив листа священника Джеймса Г. Ендлікотта, редактора „Кенедієн Фар Істерн Нюзлетер". У цьому листі він пише: „Стаття Вілфреда Бурчетта про мнимі звірства демократичного кампучійського уряду Пол Пота виявляється при ближчій аналізі спробою оборони в'єтнамської і сов'єтської агресії... Фактично всі звідомлення (за виїмком тих із В'єтнаму та совєтського бльоку) про теперішню ситуацію в Кампучії (Камбоджа) показують загальний опір населення в'єтнамським, російським та кубинським окупаційним військам". Чи всі вони тут, включно із редакцією, „відгребували проблеми В'єтнамської війни", а чи просто віднотовували, кожний зі своєї точки бачення, цікаві події?

(Продовження буде)

Іван М. Чинченко

## ВІФЛЕЄМСЬКЕ „ІЗБІЄНІЄ МЛАДЕНЦЕВ" У НАШИХ ЧАСАХ

(До року дитини)

*Природу прикрашують квіти, а родину діти.*
(Народня приповідка)

Місце подій м. Кіровоград (кол. Єлисаветград) та місто Конотоп. Дата подій — 1933 тричіпроклятий рік. Про голод в Україні в роках 1932-33 вже написано томи. Загально відомо, що в Україні вмерло голодовою смертю приблизно, в середньому, сім мільйонів осіб (дійсне число жертв тяжко встановити). Нашою метою є описати трагічні подій голодової смерти невинних жертв-діточок лише в двох містах.

**У місті Кіровограді**

У центрі міста за „царських часів" та за часів НЕПу (Нової економічної політики) була велика так звана базарна площа (ринок). На північній частині площі було зо два десятки двоповерхових з білого вапняку будинків, що в народі звались „кожані" (шкіряні) ряди. Там продавались усі вироби зі шкріи. З ліквідацією НЕПу було зліквідовано і ті „кожані ряди". Деякий час будинки світили пусткою. В тих будинках і відбувалась та трагедія масової загибелі страшною голодовою смертю діточок. До тих будинків приймали й збирали залишених родичами діточок. Родичі, переважно матері, почувши, що в місті Кіровограді відкрили такі будинки, приводили туди своїх діточок, щоб врятувати їх від голодової смерти. Коли „адміністрація" будинків перестала приймати дітей, то родичі, зокрема матері, приводили дітей до міста, залишали їх за якимось кутом, а самі втікали, щоб не бачити трагічної смерти своїх діточок. Міліція підбирала покинутих діточок і звозила їх до того „дитячого центру", до тих жахливих і осудженої слави „шкіряних рядів". У травні того тричіпроклятого 1933 року, той „дитячий центр" вже не міг помістити покинутих дітей. Не було чим дітей харчувати. Почався масовий мор дітей. Щоб ту трагедію заховати від людських очей, вся площа так званих „шкіряних рядів", в приспішеному темпі, була обгороджена високим дерев'яним плотом.

За ту огорожу міліція звозила покинутих діточок, бо будинки вже не могли вміщувати дітей, і тих нещасних маленьких мучеників залишали на камінному брукові без жадного прикриття. Проз ту огорожу не можна було проходити людям зі „слабими нервами". Крім того, міліція не дозволяла зупинятись коло того „дитячого центру". Із-за огорожі було чути страшенні, нелюдські трагічні крики, плачі, виття та інші страховища, що тяжко підібрати слів, щоб їх (ті страхіття) описати. Жінки, христячись, втікали від того місця, а деякі й умлівали. Діточки масово вмирали з голоду. Для вивозу трупиків було призначено одне вантажне авто. Щоночі, над ранок, вивозили тих трупиків на колишнє Петро-Павлівське кладовище. Одначе те вантажне авто вже не могло відвозити всіх трупиків, то було додано ще кілька кінних підвід (возів). Як правило, трупики вивозили лише ночами, над ранок, щоб ту трагедію приховати від людських очей. Трупиків накладали як снопів на гарбу. По дорозі губили трупиків з авта та з возів. Над ранок кожний двірник чи власник будинку спішили оглянути свою „територію" чи нема там часом трупика дитини, або трупа дорослої людини, бо за постановою міської ради двірник чи власник будинку, на території" яких був труп, мусіли його закопати. На Петро-Павлівському кладовищі були приготовлені (викопані) ями і авто чи підвода під'їздили до ями й „погребник" беручи за ніжки викидав трупики до ями. Не раз викопані ями не могли вмістити всіх трупиків, то ці ями, наповнені трупиками, лише закривали землею. Часто собаки та вовки розривали ями і навколо них повітря було наповнене смородом від розкладаючих трупиків. Згодом, за інструкціями „санітарної комісії" перед загортанням ями, трупики засипались негашеним вапном.

**У місті Конотопі**

Працював я тоді над докторською дисертацією на тему: „Структура клітин міксобактерій". Цей вид бактерій було щойно викрито. В Інституті Мікробіології при Академії Наук в Києві, ще не було жадних матеріялів про цей нововідкритий тип бактерій. За порадою згаданого Інституту я мусів їхати до лябораторій Науково-Дослідної Станції в місті Волокламск, 50 чи 60 кілометрів на північ від Москви. Переїздом, зупинився на одну добу в Москві. Нене Моя!! Очам не хочеться вірити... В склепах білий хліб, булочки, масло, цукор, різні крупи, м'ясо, ковбаси... Бери без жадних обмежень. Від'їжджаю до м. Волокламска, на залізничній станції картини ті самі, що і в Москві відносно харчових продуктів. Люди нормально відживлені,

(Закінчення на стор. 3)

Степан Ґела

## ЧИ БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ КАРБУВАВ ВЛАСНІ МОНЕТИ?

В „Українськім Історичнім Журналі", який виходить в Києві, у числі 1 за січень 1979 В. А. Голубицький у статті „Соціяльно-економічна політика гетьманської адміністрації" (Б. Хмельницького, С. Г.) написаній з нагоди 325-річчя „возз'єднання" України з Московщиною, автор знову підносить питання: чи гетьман Богдан Хмельницький карбував власні монети?

Пригадаймо, що це питання було вже дуже широко продискутоване в 20-их роках нашого сторіччя і вирішено, що немає ніяких доказів на те, що гетьман карбував власні монети в Чигирині. Перший порушив цю справу М. Є. Слабченко 1923 року. Він покликався на „Записки..." Григорія Кунакова, який писав, що будучи в Польщі (1949 р.) довідався від слуги литовського підканцлера Сапєги, що гетьман Б. Хмельницький почав карбувати в Чигирині власні монети.

М. Є. Слабченкові відповідав у 1925-1926 роках В. А. Шугаєвський. Він звернув увагу на той факт, що хоча в Україні знайдено дуже багато скарбів з ХУІІ ст., то з багатьох тисяч відкопаних монет не знайдено ні одної Б. Хмельницького.

Справа карбування цих монет більш важлива, ніж це може здаватися і нею напевно були б зацікавлені тодішні Польща й Московщина. Тим часом, як виявили розшуки ні до Кунакова, ні після нього московські посли, купці та інші післанці, які бували в Україні під час Польсько-Козацької війни, про це не згадують. А треба знати, що Москва особливо була зацікавлена монетним оборотом в Україні та витисненням польської монети з українського ринку. Очевидно, що в такій самій мірі цією справою була зацікавлена Польща, яка була у війні з Б. Хмельницьким.

На основі цих міркувань В. А. Шугаєвич відкидає теорію М. Є. Слабченка про карбування монет Б. Хмельницького.

М. Н. Петровський 1928 р. теж заявився проти цієї теорії. Він передусім проаналізував джерела інформацій Г. Кунакова й знайшов у його „Записках..." багато неточностей. Він також вказав на факт, що в жовтні-грудні 1649 р., тобто після поїздки Г. Кунакова, у Чигирині побували більше тижня московські посланники Неронов та Богданов, які напевно були б довідалися про карбування монет. Ці досліди переконали М. Н. Петровського, що становище В. А. Шугаєвського в цій справі правильне. Ще перед дискусією згаданих осіб — Слабченко-Шугаєвич — Петровський, — 1924 р. висловилися на цю тему І. Крип'якевич і І. Борщак, але з обережности писали тільки про можливість такої емісії.

Одначе в архівах Варшави зберігся лист подільського воєводи Станіслава Потоцького до короля Яна Казіміра від 29.IX.1652 року, в якому він нарікає на свавілля Б. Хмельницького та пише, що гетьман карбує власні монети.

Знов же місяць чи півтора пізніше ту саму вістку повторила французька „Gazette de France" у числі від 21 XII.1652 р. Очевидно французька нотатка походить з Варшави.

Дослідники кажуть, що корінь інформацій Г. Кунакова, листа Потоцького й французької версії треба шукати в переляку польської шляхти від успішного походу Б. Хмельницького.

Тим часом нумізмати й археологи дальше обстоюють свою теорію, що як довго немає монет Б. Хмельницького, так довго не може бути й мови про їх карбування.

Ці інформації ми зібрали в радянських нумізматичних публікаціях (Пр. М. Ф. Котляр: „Грошовий обіг на території України доби феодалізму", Київ, 1971 і інші), в яких поміщено ці матеріяли.

Коли це питання знову обговорюють, то треба думати, що режим „казкою" про монети Б. Хмельницького хоче додати блеску заяложеним кличам 325-річчя „возз'єднання".

*Володимир Мацьків*

## *ОБОРОННІ ЗАМКИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ*

[1]

Старші люди, що цікавилися світовими подіями по Першій світовій війні, мабуть ще добре пам'ятають, скільки то шуму викликала будова оборонних ліній над рікою Райном „Мажіно" по французькому, а „Зігфріда" по-німецькому боках. Коштували вони чимало гроша, витиснутих з кишень платників податків, багато важкої праці, але великої користи не принесли ні французькій, ні німецькій стороні. Підземні каземати та артилерійські вежі залишились мабуть до наших часів і не скоро зникнуть з лиця землі.

Здавалося, що це були чуда найновішої техніки, та по правді новістю вони не були. Оборонні лінії будували колись наші князі на лівобережній Україні, якими обороняли свій край від нападів степових орд, що тоді непокоїли наші землі.

Та я хотів би пригадати про оборонну лінію, яку будували поляки на наших землях в ХУІ і ХУІІ століттях, щоб охороняти свої землі від нападів татар, турків, а також і козаків. Воєнна техніка тих часів була інша ніж тепер, то ж і оборона була також не така, як тепер.

Польський історик Януш Паєвскі у своїй праці „Бунчук і концерж" каже, що за 255 років, це є від 1444 р. від бою під Варною над Чорним морем до 1699 р., тобто до підписання миру в Карловицях, поза великими війнами з турками, як

Цецора, Хотин /два рази/, Львів, Журавно, було 164 великих татарських нападів, не враховуючи сотень тих, що відбувались меншими чамбулами на пограниччях.

Ні одна з тих так дуже численних виправ не дійшла до етнографічних польських земель, а всі ці війни, битви, розправи, напади, грабунки і т. п. відбувались на наших українських землях.

Велика більшість тих татарських виправ ішли утертими шляхами: Чорним, Кучманським або Покутським. Чорний шлях ішов вододілом між допливами Дніпра і доріччям ріки Богу. Кучманський шлях ішов між Богом і доріччям Дністра. Покутський ішов південним берегом Дністра.

Щоб не допустити татар на свої землі, поляки хотіли перетяти ті шляхи, головно Чорний та Кучманський, оборонними лініями. І вони це зробили, будуючи лінії замків.

Головна оборонна лінія цих замків ішла здовж ріки Серет і мала такі оборонні точки: Залізці, Тернопіль, Микулинці, Теребовля, Янів, Булзанів та інші. /Під Теребовлею був також український оборонний манастир в Підгірянах, звалища якого існували ще донедавна/.

На схід від цієї головної лінії йшла майже рівнобіжно друга лінія, розпочинаючи на півночі сильним і неприступним замком в Крем'янці, через Збараж, Токи, Скалат, Грималів, Сатанів до Дністра. З західньої сторони Серету ішла третя лінія замків: Олесько, Поморяни, Бережани та інші. Віддалі між тими лініями виносили коло 30-40 кілометрів.

Крім цих ліній було ще кілька сильних замків на Волині, а також незвичайно сильні замки в Кам'янці Подільському та Хотині над Дністром.

Доля цих замків незавидна. Вони перенесли чимало облог, руйнувань та ворожих перемог. Їх звалища збереглись до наших днів. Всі ці звалища дорогі для нас — українців хіба тим, що всі вони обильно скроплені козацькою кров'ю, бо в часі воєн Б. Хмельницького, всі були здобуті козаками. Тому варто б приглянутись історії тих замків.

Замок в **Залізцях** побудований на невисокій гірці, оточений ставами та мочарами, які творить річка Серет. Його побудовано на початку ХУІ століття. В часі облоги Збаража в 1649 році, козацькі війська його здобули і зруйнували. По закінченні війни поляк[illegible]ву відбудували.

Коли часи дещо успокоїлися, замок переходив з рук до рук, зміняючи доволі часто своїх власників. Вкінці замінено його на фабрику сукна, але вона довго не вдержалася. Опісля роблено в ньому коци. Перша світова війна знищила його так сильно, що вже не оплатилося його відбудовувати.

Замок в **Тернополі** побудовано в р. 1540. Про нього згадує універсал польського короля Жигмунта Августа в 1566 р., стверджуючи, що замок побудував Іван Тарновський. Син Тарновського, Христофор, підвищив мури та краще його укріпив. Донька цього можновладця вийшла заміж за нашого князя Константина Василя Острозького і таким чином цей замок став враз з містом та величезним обширом землі власністю цього князя. В роках 1575-1589 під цим замком були татари, але цього замку не змогли здобути. Німецький посол при польському уряді, мандруючи до козаків, зупинився в цьому замку 1598 р. та захоплювався красотою тернопільського ставу. В 1621 р. його укріпленням був земляний вал із дубовим остроколом, підмурований камінням. Від західньої сторони обороняв його став, а від міста був віддалений глибоким сухим ровом. В углах укріплення стояли муровані башти.

Під час козацьких воєн цей замок здобули та зруйнували козаки, але його незабаром відбудовано. В 1672 р. мусів піддатися туркам, що йшли на Львів. Три роки пізніше, тобто в 1675 р., замок знову дістався в руки туркам і через кілька тижнів був місцем постою турецького війська. Коли їм прийшлося опускати замок, вони його знищили, а башти розсадили порохом. Після цієї руїни був знову відбудований.

Коли місто Тернопіль викупилося від своїх власників, замок передано австрійській владі і вона використовувала його на казарму для війська.

В часі Першої світової війни знову його спалено, а опісля відбудовано. Щойно Друга світова війна знищили його докорінно.

Руїни замку в **Микулинцях** стояли ще до 1944 р. на високому та доволі стрімкому березі ріки Серету, який своїм закрутом оточує замок зі сходу і півдня. Цей замок побудовано при кінці ХУІ стол. Під час воєн Хмельницького його здобували козаки та доволі нищили. Та вкоротці його відбудовано.

У 1675 р. турки після 15-денної облоги здобули замок та його оборонців частинно вирізали, а решту забрали в ясир.

Найстаршим з-поміж усіх замків на цьому терені є замок в **Теребовлі**, колишня столиця Теребовельського князівства. Звичайно думалось, що замок князя Василька стояв в тому самому місці, де стоять руїни теперішнього замку.

Одначе д-р Я. Пастернак твердить на основі своїх розкопів, переведених у 1936 р., що княжа палата стояла на три кілометри дальше, коло села Зеленча, де над річкою Серет є невеликий горб.

Коли галицькі землі зайняла Польща, вона вже в 1360 р. побудувала в Теребовлі укріплений замок. У несповна 200 років пізніше, бо в 15[illegible] на руїнах цього замку побудовано новий частинно з дерева, але він довго не прост[illegible] бо вже в 1631 р. на тому ж місці був збудований новий замок коштом 9.000 золотих і саме його звалища збереглись до теперішніх часів.

Цей замок був виїмково міцної будови, але в 1648 р. козаки його здобули. В наступних 1650 і 1652 рр. були знову під його мурами, але здобути вже не змогли.

У 1672 р. мусів піддатися туркам, а в 1675 р. турки були знову під його мурами, одначе здобути не змогли, бо король Собеський прийшов на відсіч. Опісля був направлений та відбудований, поки зуб часу не доконав свого.

Замки в **Янові та Будзанові** пережили зовсім подібну долю.

На окрему згадку заслуговує замок в **Збаражі**, бо він відіграв важливу ролю в нашій історії за часів Б. Хмельницького.

[Продовження буде]

## Від Президії Об'єднання Українських Письменників „Слово"

На своєму засіданні, 12-го травня ц.р., президія Об'єднання Українських письменників „Слово" ухвалила відзначити ювілей видатного українського письменника і громадсько-культурного діяча Бориса Антоненка-Давидовича, якому 15-го серпня ц. р. минає 80 років життя й 55 років подвижницької творчої праці письменника.

Автор численних і досі не зібраних у повну збірку творів, — оповідань, повістей, романів, драм, спогадів, мистецьких нарисів, літературно-критичних і публіцистичних статтей, розвідок про культуру і стилістику української мови, — довгорічний (понад 20 років!) в'язень сталінських тюрем і концентраційних та незламний діяч правозахисного руху в Україні — Борис Антоненко-Давидович заслуговує на найвище всенародне вшанування.

Щоб організувати й провести це ювілейне свято, президія ОУП „Слово" утворила Ювілейний комітет, до якого запрошено: на голову — Григорія Костюка, а на членів — представників літератури та суспільних наук з цілої еміграції, а саме (за абеткою) : Юрія Бойка (Німеччина), Віру Вовк (Бразилія), Докію Гуменну, Йосипа Гірняка, Григорія Грабовича, Василя Гришка, Осипа Зінкевича (ЗСА), Ігоря Качуровського ( Німеччина), Юрія Лавріненка (ЗСА), Дмитра Нитченка (Австралія), Петра Одарченка, Ярослава Падоха, Галину Плужник, Богдана Рубчака (ЗСА), Уласа Самчука, Юрія Стефаника (Канада), Остапа Тарнавського і Юрія Шевельова (ЗСА).

На почесних членів Ювілейного комітету запрошено недавніх в'язнів совєтських тюрем і концентраційних таборів : Надію Світличну, Петра Григоренка, Валентина Мороза і Леоніда Плюща.

Святкове ювілейне засідання і літературний вечір у Ню Йорку, присвячений Борисові Антоненкові-Давидовичу, заплановано відбути в залі Українського Інституту Америки 14-го жовтня 1979 року. Президія ОУП „Слово" звертається цим шляхом до всіх українських церковних, наукових, культурно-освітніх і громадських установ Ню Йорку та його околиць з проханням утриматися на день 14-го жовтня 1979 року від будь-яких інших зборів та імпрез.

Сподіваємось, що українські культурно-громадські установи в дальших від Ню Йорку містах Америки, як і в інших країнах вільного світу, де живуть більші скупчення українських людей, також відзначать цей ювілей славного сина українського народу, а українська преса та радіо зі свого боку приділять йому належну увагу.

**Президія ОУП „Слово"**

## 40-ліття подружжя панства Сливків

Дня 5-го травня ц. р., у Фініксі, Арізона, в домі Катерини і Ярослава Росолів відбулося прийняття з нагоди 40-ліття шлюбу п-ва Ольги і Григорія Сливків.

У пополудневих годинах соняшного і теплого дня, з'їхалися запрошені гості: о. Мирослав Колодій, Іван і Анна Ванько, Маріян і Ірена Ванько, Стефан і Дарія Яворський, інж. Іван і Слава Савицький, інж. Володимир і Евгенія Чопівський, Михайло і Галина Агащук, Ірена Масний, Михайло і Михайлина Біловус, Микола і Тамара Бурда, дві гості з Ню Йорку, пані Шуль і пані Андрушків, та бабця З. Росола.

При появі п-ва Сливків, всі гості привітали їх грімким „Многая літа" та щирими поздоровленнями і поцілунками. Відтак господиня дому попросила всіх до гарно застелених столів, прибраних квітами і попросила о. Мирослава Колодія розпочати прийняття молитвою.

Дуже зворушливим моментом була церемонія благословення п-ва Сливків та відмовлення молитви, яку уклав і відмовив о. Мирослав Колодій. Цим актом о. М. Колодій немов відновив вінчання з-перед 40-ка роками у прекрасному, бойківському селі Синевідську Вижнім в Карпатській Верховині. Соленізанти були мило вражені, заскочені і зворушені до сліз.

Господиня дому представила своїх дорогих приятелів, друзів і односельчан п-ва Сливків, з якими провела своє дитинство, молодість аж до виїзду на еміграцію. Згадала про рідне село, прекрасну Бойківщину і бойківський нарід, який є гордістю, окрасою і багатством нашої рідної Батьківщини.

Відтак, п-і Ольга Сливка поділилася з присутніми своїми споминами із їхнього вінчання, медових місяців (навесело) та пережитих 40 літ спільного життя, в яких були радість і успіх, смуток і виїзд на еміграцію. Було добре і зле, але взаємна пошана, любов, довір'я і віра в Бога допровадила їх до цього щасливого 40-го року, їх спільного життя. Вона від себе і в імені свого мужа всім дуже щиро подякувала за приємну несподіванку, яка залишиться їм милим спомином на все життя.

У дружній і приємній атмосфері вечір проходив скоро і безжурно під спів „Многая літа" з побажаннями дочекати п-ву Сливкам щасливого 50-ліття і 75-ліття ювілею їхнього подружжя.

Ольга і Григорій Сливки мають двох гарно вихованих в українському дусі, одружених синів, інж. Юрія з жінкою Марійкою і трьома синами і Модеста з жінкою Мінедорою, які вже провадять свої власні підприємства.

Молитвою закінчено цей надзвичайно гарний вечір-прийняття, а вдячні п-во Сливки із цієї нагоди склали дар 100 долярів на АБН і 30 долярів на Пресовий фонд „Шляху Перемоги".



## Другий „Европейський Вечір" УВУ у Штутґартському університеті

У зв'язку з червневими загальними виборами до Европейського Парляменту було помітне в останніх місцях зацікавлення европейською проблематикою. У тому числі увага скерувалася також на питання „границь духової Европи". До співдії був притягнений і Український Вільний Університет, який насамперед був запрошений до Білефельдського університету у Північній Німеччині. Присвятивши свою габілітаційну працю — ще у 1949 році — проблемі „Психологічних підстав окцидеталізму", опрацював проф. В. Янів доповідь на тему: „До питання східніх границь духової Европи", яку й прочитав він у Білефельді 19-го жовтня м.р. за участю дуже добірної й численної авдиторії. Згодом виступив він ще з тією доповіддю у „Авдіторіюм академікум" у Зальцбурзі (6-го березня) та в міжнародному Домі Зустрічей (9-го травня) у Мюнхені.

Далеко ширша була програма у Штуттгарті (17-го травня), де було трьох організаторів вечора — поруч із УВУ — Штуттґартський університет (у якому вечір відбувся) та Вільне об'єднання для плекання дружби з народами Чехо-Словаччини. Вечір увійшов у програму відзначування 150-ліття Штуттгартського університету, що було виразно відзначено у програмі. Вечір в імені Ректорату відкрив проректор проф. д-р В. Вайдліх, вказуючи на важливість порушеної проблематики. Поруч основної доповіді проф. В. Янева доповідали ще проф. д-р Й. Кратохвіль про „Завдання европейських університетів" та бурґомістер Остфільдерну впоблизу Штутгарту про „Завдання громад у европейськім об'єднанню". На Вечорі, проф. В. Янів, як заступник директора Історично-Філософічної Секції НТШ, передав грамоту дійсного члена НТШ у цій Секції проф. д-рові Йосифу Кратохвілеві, промоторові співдії УВУ із Штуттгартським університетом, при передачі номінаційної грамоти проф. Янів вказаь на заслуги проф. Кратохвіля для української науки.

З огляду на це відзначення вечір набрав спеціяльного характеру. Проф. Кратохвіль є видатним скавтським діячем серед чеської молоді, і його спеціяльно з відзначенням привітав окремий відділ у одностроях, складаючи китицю квітів. Знову ж концертмайстер Д. Пандуля відіграв дві композиції на скрипку, а його дружина Рената читала вірші.

Заля була прикрашена европейським та національними прапорами — українським, німецьким та чеським.

Тому що порушена проблематика викликала велике зацікавлення, заплановано черговий вечір, що його мали організувати знову ж згадані вгорі три установи.

За активною участю представників 5 народів, та згідно з пляном, Український Вільний Університет влаштував у співдії із Штуттгартським університетом та із Вільним Об'єднанням Допомоги й Приязні із Народами Чехо - Словаччини, свій другий „Европейський Вечір", який мав місце у п'ятницю, 13-го липня, у гарно декорованій прапорами залі (поруч із европейським були такі прапори: український, німецький та чеський). На вечір прибув спеціяльно Ліхтенштайнський князь Франц-Йосиф II, який перед декількома роками гостив у себе у Вадузі українських та чеських науковців, що мали в гімназійному центрі свою конференцію; з цього часу він не перестав цікавитися завданнями й працею УВУ та його співдією із чеськими науковцями. Князь, який був почесним предсідником вечора, відкрив наради коротким словом, вітаючи сердечно присутніх і бажаючи співдії УВУ із Штутгартським університетом (якої 25-літній Ювілей припаде на наступний рік) якнайкращих успіхів. Із огляду на велику прихильність князя до скавтської молоді (що її протектором на терені Ліхтенштайну він є, — і з цього приводу відбуваються саме у Ліхтенштайні часто скавтські зусртічі), на вечорі був відділ чеських скавтів у одностроях. На Вечорі активно виступили американські, болгарські, німецькі, українські та чеські доповідачі, чи мистці.

Ділову частину вечора відкрив його організатор проф. д-р Й. Кратохвіль. Вечір мав ще своє мистецьке обрамування: скрипковий дует концертмайстрів Д. Пандулі (чеха) та Вельчева (болгарина), що відіграли композицію чеського композитора Їндржіха Фельда; дружина концертмайстра — Рената Пандуля прочитала есей, присвячений ідеї европейської єдности.

Вступне слово до наукової частини сказав ректор УВУ В. Янів, вказавши на завдання еміграційних інтелектуалістів у змаганні до европейської духової єдности. Американський професор з Чатаногського університету у ЗСА дав свій нарис про Европу та европейців із погляду американців (сам професор перебуває тепер на лікуванні у Німеччині, і на Вечір не зміг особисто прибути, а тому його нарис прочитав проф. Кратохвіль). Основну доповідь мав д-р Фолькер Мерц, директор трудової школи у Штутгарті, з якою УВУ співдіє вже від років. Він говорив про проблему інтеґрації европейської молоді, без якої не може бути мови про справжнє майбутньої европейської єдности. Він дуже переконливо наголосив необхідність тісної співдії „батьків" і „дітей", при чому без доброго прикладу „батьків", тобто без повної однозгідности поміж їх словами, а ділами не може бути мови про вплив старшого громадянства на молодь. Композитор та концертмайстер проф. Д. Пандуля приготовив доповідь про „аспекти европейської музики", підкреслюючи вплив на розвиток музики у Европі слов'ян, зокрема чехів. Врешті, проф. Кратохвіль вказав на ролю скавту для зближення молоді різних европейських народів.

Перед вечором відбулося ще для Князя Франца-Йосифа прийняття в ратуші Остфільдерн, підштутгартської місцевости, в якій мешкають численні інтелектуалісти, зайняті у Штутгарті. В гімназійному центрі УВУ й Штутгартський університет мали свої дві наукові конференції УВУ.

## Сенатська комісія...

(Закінчення зі стор. 1)

Расселл Лонг з Люізіяни, який ще минулого тижня запевняв президента Картера, що Конгрес предложить задовільний для нього законопроєкт до 1-го жовтня ц. р.

Як твердять політичні аналітики, в Капітолю сильно посилили активність „лоббіісти" нафтових фірм, чого й сподівався президент Картер, закликаючи населення країни посилити натиск на Конґрес, щоб його плян був прийнятий. Речники великих нафтових концернів ЗСА також значно посилили атаку на президента Картера за його намагання наложити додаткові податки на їхні надмірні прибутки.

## З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ В ІРІ

В Ірі, доволі великому містечку північнозахідньої Пенсильванії, знаходиться маленька українська громада. Існує тут 40-ий Відділ Українського Народного Союзу, один з найстарших. А в останніх роках заснувався тут 116-ий Відділ Союзу Українок імени Олени Лотоцької, який в цю пору є найбільш активним в тутешньому українському громадському житті.

Заходами цього Відділу, два роки тому, створилася дитяча школа українських народних танців. Сьогодні ця школа нараховує двадцять двоє дітей у віці від п'ять до шістнадцять років. Спочатку організатором та учителькою цього дитячого ансамблю була п-і Маргарета Корапі, а тепер цю функцію перебрала її 16-річна доня Лорі. Проби цього маленького танцювального ансамблю дають дітям змогу сходитися хоча раз в тиждень та в той спосіб вдержати свою українську ідентичність.

Минулого літа Лорі Корапі та двох членів групи, Мирон Ярема і Степан Андріїв були учасниками курсу українських народних танців на Союзівці під проводом відомого маестра Петра Марунчака. Діти були такі вдоволені, а поступ такий значний, що за ініціятивою п- і Маргарети Корапі рішено запросити п. Марунчака до Ірі. Ця спроба увінчалася успіхом і від 11-го до 13-го січня 1979 року п. Марунчак був гостем в Ірі та дав серію лекцій дітям ансамблю. Місцева англомовна преса помістила знімку та маленький репортаж про цю подію. Так діти як і батьки були дуже вдоволені і, мабуть, цьогорічна кількість учасників із Ірі на курсах народних танців на Союзівці побільшиться.

Щоби винагородити дітей за їх присутність і пильну працю на пробах, тутешній Відділ СУА влаштував танцюристам „Зустріч зі Святим Отцем Миколаєм". Зустріч відбулася 16-го грудня м. р. під проводом п-р Олі Кость. Діти представили коротку п'єсу, в якій мали нагоду пописатися танцями, співами та деклямаціями. Найбільш зворушливим був вхід на залю св. Миколая в супроводі двох ангелів і двох чортиків з різками. Деякі діти шкільні не бачили „Українського св. Миколая" — і для них це було б дуже цікаве та пам-якове.

У вівторок 23-го січня м. р. у присутності 32-ох осіб відбулися спеціяльні Святочні Сходини, щоб вшанувати річницю 22-го Січня. Голова відділу, п-і Дарія МекКей привітала всіх присутніх. Отець Ю. Кубіний, парох тутешньої української - католицької церкви, молитвою від крив сходини. Пані Марія Дозорська відчитала обширний реферат про боротьбу за незалежність та соборність України. Відтак слідували пісні, вірші та пояснення в англійській мові звязані з річницею великої події. Свято закінчено відспіванням українського національного гимну.

**Ляриса Шпон**

## ВІФЛЕЄМСЬКЕ „ІЗБІЄНІЄ..."

(Закінчення зі стор. 2)

сміються, всміхаються, чого я не бачив в Україні. Коні нормально відгодовані... Протест, обурення, ненавість, злоба виповнили моє єство. З обуренням повертаюсь додому, знову ж таки через Москву. З'ївши по одному обідові у двох ресторанах, купивши кілька білих булочок, білий буханець хліба та в обмеженій кількості інших продуктів, що могло вміститись в одній валізочці. Везти при собі більшу кількість продуктів було небеспечно. Під час ревізій в дорозі міг бути заарештований і засуджений за „спекуляцію". Іншими словами, продуктів з Московщини вивозити неофіційно було заборонено.

Вертаючись додому (до м. Кам'янця - Подільського), зараз після заходу сонця (було це в липні) потяг зупинився на 40 хвилин на станції Конотоп. Конотоп, велика вузлова залізнична станція. Вагон, в якому я їхав, зупинився якраз біля водокачки (водонапорна башта). Нижча частина водокачки була переповнена голодними, звезеними з міста дітьми. Вікно переділу вагону, в якому я їхав, було якраз напроти вікна водокачки, де було переповнено залишеними і зібраними міліцією діточками. Вікно було заґратоване. Шиби були вибиті. З того вікна розносились такі жахіття, як це було в місті Кіровограді, за дерев'яною огорожою. Я не знаходив місця у вагоні. Хотів вийти з вагону, але боявся залишити валізку з „неоціненим скарбом" — білими булочками та іншими продуктами, які я віз для своєї родини. Нарешті потяг рушив. До самого Києва мене переслідували ті дитячі зойки вмираючих з голоду дітей. Почував себе як „живий труп".

У Києві треба було міняти потяг на Кам'янець-Подільський. На станції в Києві зовсім протилежна картина, що я бачив у Москві. Більшість людей з почорнілими від недоїдання обличчями, тільки очі блищать. Всі виглядали з дуже пригніченим настроєм. Дуже убого зодягнені. З обличчя можна було читати страх у людей, непевність, злоба... Жадного буфету на станції не було. Крихти хліба ніґде не побачиш. Пухлих людей не видно було, бо міліція їх не впускала до середини...

Приїхавши до Кам'янця-Подільського, знеможений, пригнічений. Пухлих людей в місті не було видно, бо Кам'янець був 12 кілометрів від румунського кордону та 18 кілометрів від польського. І тому, приблизно 100 кілометрів від Кам'янця-Подільського, приблизно на лінії Проскурова, була друга застава НКВД, яка не пропускала близько кордону пухлих людей.

Нехай же рядки цього спомину будуть китицями рож та білих лілей і свічечками на масові могили вимордуваних у найжахливіший спосіб голодовою смертю невинних ангельських душ.

Нехай же ці рядки жахливого спомину будуть на вічну ганьбу тим катам з Кремлю, що спричинили ту трагедію.

## ТИСЯЧІ УКРАЇНЦІВ...

(Закінчення зі стор. 1)

пів" з Монтреалю, вокалістка Любомира Ковальчук з Монтреалю та багато інших мистецьких одиниць.

Окремою атракцією фестивалю буде т. зв. „рухомий музей", який розміщений на 4-ох вагонах поїзду. В цьому музеї-поїзді, який їздить по цілій Канаді, відтворена історія цієї країни, включно з початками і розвитком української громади в Канаді. Цей музей-поїзд закупив Крайовий музей Канади в 1977 році від американського управління, яке відало над відзначеннями 200-річчя американської революції. На час фестивалю цей музей-поїзд перебуватиме в Давфині.

Як і в минулих роках, УНСоюз є спонсором окремої церемонії для вшанування пам'яти українських піонерів'поселенців, які прибули до Канади під кінець минулого століття. У неділю, по полудні, 5-го серпня, відбудеться Богослуження біля пам'ятника о. Нестора Дмитріва, який вперше відправив Службу Божу тут у квітні 1897 року. Цей пам'ятник, що його виконав скульптор Лев Молодожанин, був поставлений в 1977 році заходами УНСоюзу біля містечка Трембовля, де вже міститься „Хрест Волі". Цього року Службу Божу відправить архиєпископ Максим Германюк, митрополит Української Католицької Церкви в Канаді. Делеґацію союзовців очолюватиме головний контролер мгр Іван Геврик.

Після Служби Божої відбудеться відповідна програма вшанування пам'яті піонерів, а опісля — пікнік для всіх учасників.

## *Вишкільні табори на „Бобрівці"*

Норт Коленбрук, Конн. (Іван Дитюк). — На пластовій оселі „Бобрівка" в Норт Коленбрук, Конн., від 7-го до 28-го липня проходили чотири виховно-вишкільні табори: новачок, новаків, юначок та юнаків.

Табор новачок мав назву „Услід за Мавкою" і начисляв 30 новачок. В булаві було 8 членів, на чолі якої — комендантка ст. пл. Дарія Кузьма, бунчужна — ст. пл. Н. Ретька, а писар — ст. пл. О. Слободян.

Новаки таборували під проводом пл. сен. Андрія Пришляка. Табір („Мрія Лісових Синів") начисляв 33 новаки та 8 членів булави. Бунчужний — ст. пл. Олесь Салевич, а писар ст. пл. Христя Богачевська.

„На все є час", — це назва, яку вибрав собі табір юначок (31 юначок та 7 членів булави). Комендантка табору — ст. пл. Юля Теслюк, бунчужна ст. пл. Х. Ставнича, а писар — ст. пл. Дарія Стасюк.

У юнацькому таборі „Братерство Соснового Лісу" таборувало 28 юнаків та 8 членів булави. Комендант — пл. сен. Василь Матвійчук, бунчужний — ст. пл. Мирон Дитюк, а писар — ст. пл. Марко Мостович.

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що в неділю 15-го липня 1979 р. в наслідок трагічного випадку упокоївся в Бозі на 60-му році життя наш Найдорожчий Муж, Батько, Дідо, Брат і Зять

**бл. п.**

**ЮРІЙ ПОЛІЙЧУК**

член парафії української католицької церкви св. Михаїла в Черрі Гіл, Н. Дж. (Cherry Hill) і довголітній член Управи Відділу УККА в Кемдені, Н. Дж.

ПОХОРОН — відбувся 21 липня 1979 р. з української католицької церкви свв. Петра і Павла у Віллімставн, Н. Дж. на український цвинтар біля тієї церкви.

Горем прибиті:

БРИҐІТА — дружина
ПЕТРО І СУЗАННА — син і невістка з дітьми ПЕТРОМ І ТИФАНІ
ІЛЬОНА, ЛЬОРІ І ТИМОФІЙ — дочки і син
НИКОЛА І НИКИФОР — брати в Україні з Родинами
МАРІЯ КЛІМАШЕВСКА — теща в Німеччині

В невимовному болю повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що в неділю, 29 липня 1979 р. упокоївся в Бозі Наш Найдорожчий і Невіджалуваний ЧОЛОВІК, БРАТ, СТРИЙКО, КУЗЕН, ЗЯТЬ і ШВАҐЕР

**бл. п.**

**інж. АДРІЯН ЗЕНОВІЙ ЛАПИЧАК**

проживши 59 років

ПАРАСТАС — у вівторок, 31-го липня 1979 р., о год. 8-ій увеч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин 801 Springfield Ave., Irvington, N. J.

ПОХОРОН — у середу, 1-го серпня 1979 р., з того ж похоронного заведення, о год. 8:30 рано до церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., відтак на український православний цвинтар св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Важким горем прибиті:

ЛЮБА — дружина
РОМАН — брат з дружиною ІРЕНОЮ
ВІКТОР І ХРИСТЯ — братанки
д-р СВЯТОСЛАВ ЗЯТИК з дружиною ГІЛЬДАНОЮ — кузен
МИХАЙЛИНА МОСОРА — теща
МИРОСЛАВА БОГАЧ
ЕВГЕНІЯ РАТИЧ
СЛАВА ОЛЕСНИЦЬКА — шваґерки з родинами
Ближча і дальша Родина в Україні, Австралії, Польщі і ЗСА

## „Зорепад" відбув вечір танків і пісні

Уже третій рік в Трою, Н. Й., відбувається заходом Гуртка Любителів Мистецтва при українській православній парафії в Українському Домі школа українських танців під мистецьким керівництвом маестра Роми Прийми-Богачевської з Ню Йорку, при участі дівчат і хлопців з цілої Обласної округи. Учні тієї школи створили танцювальний ансамбль „Зорепад", що відбув на закінчення школи вечір танків і пісні. У молодшій групі було 12 дівчат і 10 хлопців, у старшій 10 дівчат. Наперед виступили всі дівчата з вінками з хороводом гагілки. Потім виступили всі хлопці разом із заавансованим танцюристом. М. Коцуром, чумаком. Старша група дівчат вивела зі серпами хореографічну композицію Р. Прийми-Богачевської „Жнива". Дівочий дует „Світанок", сестри Галина і Донна Ваверчак з Монтреалю, відспівали своїми милозвучними голосами низку естрадних пісень при супроводі бандури Романа Боцюркова з Торонта. Вони проспівали: „Не шуми калинонько", „Тихо над річкою", в'язанку українських пісень, а в другій частині — „Кучеряву Катерину", „Гаєм зелененьким", „Смерічки Марічки", „А калина не верба", їх тепло прийняла численна публика.

Запрошені заавансовані танцюристи з Рочестеру: А. Цегельський, М. Коваль, С. Петрик і С. Вірло разом з М. Коцуром з Вотервліту і старшою групою дівчат виконали характерний танок „Залицяння". Молодша група виконала гопак, пізніше „Козачок", з направду козацьким темпераментом і розмахом. Бандурист Боцюрків відіграв на бандурі низку українських мелодій. Гості з Рочестеру з М. Коцуром виконали характерний танок з шаблями укладу п. Строцького, „Запорожці". До них долучилися М. Коцур і юнак Степан Пашко. Після перерви молодша група виконала „Верховину" в гуцульських одягах, а старша група дівчат — „Гуцулку". 11 гуцулків відтанцювало „Аркана". Гості танцюристи і всі хлопці виконали характерний танок „Баба", при чому М. Коцур танцював в ролі „Баби" разом з Ромком Якубовичем на плечах, чим розвеселив публику. Старша група дівчат відтанцювала закарпатський танок — „Тропотянку". Гості танцюристи і старші курсанти виконали бравурно метелицю. До всіх танків пригравав на акордеоні Олександер Косенко, що причинився багато до загального успіху вечора. Вкінці вийшли на сцену всі учасниці й учасники вечора, а вдячна публика нагороджувала їх довготривалими оплесками. Але найбільше оплесків отримала Рома Прийма-Богачевська, яка вклала найбільше праці протягом 38 лекцій, щоб усі її учні засвоїли собі українські танки, традиційні і характерні, хореографічні композиції. Найменші курсанти: Катря Кейс і Павлусь Дубець вручили їй червоні троянди.

Мистецька Рада нюйоркського стейту своєю щедрою дотацією уможливила відбути цю школу танків і вечір. Щира подяка від громади належиться голові Гуртка Любителів Мистецтва, інж. М. Герецеві, адміністраційному директорові Я. Шкляриковi, паням: А. Герець, Д. Якубович, С. Наугольник, Фіцджеральд, К. Пашко та всім матерям курсантів. Квитки продавали В. Колодій і О. Тихоня. Перед вечором виступали в телевізії А. Герець і Д. Якубович на каналах 6,13,16 і17, були повідомлення в українській і місцевій американській пресі, видано летючки, завдяки чому й прибуло біля 500 осіб. Під час вечора продавала платівки „Світанок" з піснями сестер Г. і Д. Ваверчак.

При кінці вересня почнеться четверта школа танків під мистецьким керівництвом Роми Прийми-Богачевської у Трою. Побажано, щоб якнайбільше наших дітей вписалося до тієї школи танків, бо вона має велике національно-виховне значення. Діти проводять корисно час, учаться любити українські танки, українське мистецтво, музику, культуру, перебувають в українському товаристві, а своїми вдатними виступами на сцені викликують почуття національної гордости й самобутности, на велику радість батьків і всієї української громади, яка залюбки ходить на імпрези молоді. Але чомусь наші хлопці бокують від школи танків! На 22 дівчини було у школі тільки 11 хлопців! А де ж решта? Наші батьки і всі наші товариства, зокрема — молоді, повинні подбати, щоб у наступному четвертому році існування української школи танків буда вся наша молодь, а не тільки.. половина!

Вечір танків і пісні „Зорепаду" викликав якнайкращі, тривалі враження у всіх учасників і глядачів, був подією дня в нашій околиці, та підніс на дусі наших людей, коли побачили такі гарні виступи нашої надійної молоді, „цвіту і краси України"!

І. Дурбак



## Пам'яті Василя Ґерича — мецената УВУ

Проживши 97 років, помер 4-го жовтня минулого року сл. п. Василь Ґерич у Каліфорнії. Ім'я цієї людини, колишнього вахмайстера Австро-Угорщини та коменданта Рогатинської зброї, визначного члена ОДВУ і т-ва „Дністер" УНСоюзу в Ню Йорку до 1965-го року, правдоподібно, відоме не всім, але незабаром ім'я Василя Ґерича буде увіковічнене на таблиці, вмурованій в стіну дому Українського Вільного Університету в Мюнхені, бо, завдяки його зрозумінню важливості української справи в чужині, дім УВУ буде відремонтований та приведений до належного порядку ззовні за гроші, що їх перед своєю смертю він заповів.

Правда, в заповіті сл. п. Б. Ґерича не було точно вказано, на яку саме ціль він заповідає гроші, обмежившись словами „для української справи", доручаючи своєму довголітньому другові Миколі Новакові та Михайлові Гирі вирішити на яку саме українську справу мають піти гроші. І обидва панове вирішили, одержавши докладні інформації про фінансовий стан УВУ в Мюнхені, що однією з найважливіших ділянок української діяльности поза Україною є українська вільна наука. А що Український Вільний Університет — ця найстарша висока українська школа на чужині визнана у всьому науковому світі, бореться з неймовірними матеріяльними труднощами для свого дальшого існування, було вирішено передати 10,000 долярів із заповіту сл. п. Василя Ґерича на негайні потреби Українського Вільного Університету в Мюнхені. Цю суму вже переслано УВУ через Фундацію Українського Вільного Університету в Америці.

Хай же пам'ять про будівника української вільної науки на чужині сл. п. Василя Ґерича буде вічною! А виконавцям волі Покійного п.п. Миколі Новакові і Михайлові Гирі за їхнє зрозуміння ваги і потреб Українського Вільного Університету належить глибока подяка.

При цій нагоді слід також зазначити, що співвиконавець волі сл. п. Ґерича п. Михайло Гира став також членом Фундації УВУ, вплативши 100 дол. А п. Микола Новак уже переслав Фундації УВУ першу 1,000 дол. з продажу своїх англомовних спогадів, резигнуючи з повернення всіх видатків на друк того видання, як також їх прибутків із продажу книги, що зветься „Гардієнс оф Юкрейн", в користь Фундації Українського Вільного Університету. Решта накладу тієї альбомного формату книги з 230 стор. та сотнями знімків знаходиться у тут підписаного, й її можна замовити за 20 дол.) з пересилкою) по такій адресі: Dr. Iwan Owechko P. O. Box 811, Greeley, Colo 80631, USA.

Незабаром вийде також на понад 600 сторінок книга спогадів Миколи Новака української мовою п. н. „На сторожі України".

І. О.



## Змагання української жінки — симпозіюм у Ню Йорку

Потреба розгляду нашого жіночого руху вже здавна в нас відчувалася. Саме тепер, коли в цілому світі проходить Декада Жіночого Поступу, коли йде в ЗСА боротьба за ЕРА (закон повного зрівняння прав), а в інших країнах Заходу відбуваються подібні рухи — хочеться й нам познайомитись із проблемами українського жіноцтва — тут і на рідній землі. Тому здавна заплянований намір довів до симпозіюму „Українка у світі", що відбувся в Ню Йорку 28-го квітня ц. р. Влаштувала його Світова Федерація Українських Жіночих Організацій.

Заля УККА заповнилася добірною публікою, не зважаючи на дощову погоду. Вечір відкрила голова СФУЖО Лідія Бурачинська коротким вступним словом, сказавши, що цей перший крок усвідомлення свого шляху може дати нам цінні висновки. Провід вечора передала Олені Процюк, референтці зв'язків СФУЖО. Перша тема „Декада Жіночого Поступу й її перебіг" в опрацюванні мгр Дори Рак впровадила присутніх відразу у світовий аспект тієї справи. Доповідь базувалася на передісторії декади, що її започаткувала Світова Жіноча Конференція в Мехіко у 1975 році. Коротко подала пізніші її етапи в Америці — Конференцію у Гюстоні 1977 року, Жіночу Дорадчу Комісію, йменовану президентом Картером і дальші заходи жіноцтва до осягнення рівних прав. На першу половину декади назначено т. зв. мінімальні завдання, а чергова Світова Жіноча Конференція 1980 року їх повинна проаналізувати. Вона намічена на липень 1980 року у Копенгагені, Данія. На тлі цього походу до закріплення своїх прав повинна й українська жінка усвідомити собі своє становище. Тут доповідниця подала кілька прикладів статусу української жінки в деяких ділянках нашого життя. На закінчення закликала до підготови нашої участи в цій Світовій Жіночій Конференції.

Черговою бесідницею була д-р Марта Богачевська-Хом'як. Вона мала говорити про минуле українського жіночого руху й заглянула у нашу давнину. Першими жіночими гуртами, що присвятили себе службі Богові й суспільству — це монахині. Дальшою відміною їх були сестрицтва при церквах, а ще дальші — товариства з харитативними цілями. Різні суспільні рухи мали свій вплив на жінок, як напр., народництво. Велике значення для перетворення жінки мала також література, в якій жінки стали не лише читачками, але й творцями (Н. Кобринська, О. Кобилянська, У. Кравченко). Наприкінці доповідниця перейшла до завдань Союзу Українок, що зумів у 20-их і 30-их рр. розбудити жінку-селянку до громадської дії. На її думку український жіночий рух того часу не пішов по лінії фемінізму, а радше включився у визвольну дію свого народу.

Третім промовцем була Надія Світлична, недавно прибула жінка-в'язень совєтських тюрем. Її темою була „Жінка в підсовєтській Україні". Вона ствердила номінальну рівноправність жінки в тому режимі, але цей осяг обернувся проти неї своїм вістрям, бо не звільнив її ні трохи з навантаження домашнього господарства. Умовини прожитку в тому напряму дуже трудні, а загальне переконання, що це виключно „жіноча" робота — ще дуже поширене. Схарактеризувавши коротко працю й прямування жінок в Україні, — Надія Світлична перейшла до умовин життя ув'язнених жінок. Їх діяпазон дуже широкий, бо тут зустрічаються борці за свободу, за віру з тими, що карані за кримінальні злочини. Та найдовше спинилась доповідниця на окремій категорії жінок, а саме матерях, дружинах і сестрах ув'язнених. Ці вірні прихильниці недолі політв'язня з великою підпорою для кожного з них. Їх доля незвичайно трудна. Здані на свої сили у здобуванні прожитку для себе й дітей — вони наражені на переслідування влади, часто позбавлені праці й мешкання. А все ж вони усіма силами стараються підтримати свого сина, чоловіка чи брата. Це велике й почесне признання для жінки-українки в обличчі того терору, що там панує.

Дискусія перейшла оживлено. Присутні ставили питання й займали становище до всіх трьох тем. Можна було зауважити, що заплянована Світова Жіноча Конференція зацікавила жінок і що добру підготову до неї вважають конечною. Були й питання в напрямі історії українського жіночого руху, що її підготовляє д-р Марта Богачевська-Хом'як. Вкінці питання, звернене до Н. Світличної відносно теперішньої творчости Ліни Костенко викликало обширну й добре обґрунтовану відповідь.

Після закінчення дискусії п-і О. Процюк закрила зустріч. Комітет Підготови цієї зустрічі під проводом Р. Куделі підготував перекуску з чаєм. Присутні ще довго гуторили, обмінюючись думками у менших гуртах. Всі були згідні з тим, що обговорення змагань української жінки на такому рівні є конечне.

О. Н.

## Малярська виставка Михайла Ґамули у Детройті

Часто задивляючою є поява нового мистця, про якого ледве хто знав, коли він з'являється у новому середовищі, а ще й коли він це середовище чарує своїм талантом. Михайло Ґамула загостив до Детройту із Садбори, Канада весною, і Детройт прийняв його тепло і гостинно.

Переважаючою темою його картин — це квіти. На перший погляд виглядало би, що цього роду тематичне скупчення обмежить можливості прояву малярського хисту і саму виставку зробить однобічною. Та докладніша аналіза дозволяє зрозуміти, що в цьому випадку квіти лише засіб для сконкретизування його уяви і мистецької виразливости, що їх форми і кольори мають мало спільного з дійсними. Він наголошує їх декоративність, стилізує їх форми і структуральне сильними мазками, що до деякої міри нагадують полум'яні мазки Ель Греко, викликає враження постійного руху, так, що картина стає насичена атмосферою повною витальности. Але та рухлива тривожність красок натякає також на ефемеричність існування квітів і в цьому заключений також його погляд на все життя. Синхронізація барв самих квітів із тлом картини виявляє внутрішню спаяність композиції, творячи з кожної заокругленої цілість.

Не додержуючись точности дійсних кольорів поодиноких квітів ані їх форм він, може підсвідомо, уживає їх як вихідну точку для створення оригінальних картин, а не віддзеркалення чогось дійсного. Беручи за сюжети явища так популярні і повсякденні як квіти, він своїм підходом виявив себе оригінальним і вдумливим мистцем. Виставка, яка відбувалася у галерії Еко від 27-го квітня до 6-го травня утішалася великою популярністю.

Володимир Баран



## ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

**СОФІЯ ПЛУГІВСЬКА**, довголітня членка УНС Відд. 370 в Ню Гейвен, Конн., померла 18 грудня 1978 р. на 81-му р. життя. Нар. 1897 р. в с. Довжанка, пов. Тернопіль, Зах. Україна. Залишила у смутку дві дочки: Софію і Марію, сина Михайла, 4 внуків і 3 правнуків. Похорон відбувся 20 грудня 1978 р. на цвинтарі св. Лаврентія в Ню Гейвен, Конн.

Вічна Її Пам'ять!
Василь Гіна, секр.

**ДМИТРО СТРИКОВСЬКИЙ**, член УНС Відд. 45 Т-ва Любов у Філядельфії, Па., помер 18 січня 1979 р. на 78-му р. життя. Нар. у с. Разне, пов. Броди; членом УНС став у 1938 р. Залишив у смутку дружину Катерину, сина Дмитра і дочку Анну. Похорон відбувся на цвинтарі у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Микола Припиляк, секр.

**ТЕКЛЯ ЛИСЕЦЬКА**, членка УНС Відд. 106 Б-ва св. Николая в Чікаґо, померла 24 грудня 1978 р. на 78-му р. життя. Нар. 1900 р. в селі Підберезж, Івано-Франк. обл.; членкою УНС стала 1950 р. Залишила у смутку дочку Марію з чоловіком Лукою Костелиною та внуками Лілею і Орестом, сина Григорія з дружиною Елеонорою та внуками; брата з родиною в Україні. Похорон відбувся 28 грудня 1978 р. на цвинтарі св. Николая в Чікаґо — Парк Рідж, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа

**АНДРІЙ ШЕПЕЛЯК**, член УНС Відд. 190 Т-ва св. Михаїла в Вентлейвілл, Па., помер 5 грудня 1978 р. на 61-му р. життя. Залишив у смутку дружину Марію; три дочки: Андрею, Норму і Карін, сина Андрія; матір Марію; братів Михайла, Івана, Стефана і Йосипа та 2 сестри: Гелену і Марґарету. Похорон відбувся на цвинтарі у Форт Вейн, Інд.

Вічна Йому Пам'ять!
Володимир Звірек, секр.

**ВАСИЛЬ ҐЕБА**, член УНС Відд. 211 Т-ва УНС в Стейплетон, помер 19 грудня 1978 р. на 87-му р. життя. Нар. 1891 р. в Україні; членом УНС став 1915 р. Залишив у смутку Феліцію й Івана Ґебу. Похорон відбувся на цвинтарі Моравіян Гайтс в Данґен Гіллс, Стетен Айленд, Ню Йорк.

Вічна Йому Пам'ять!
Василь Караванович, секр.

**ДІТРІХ СЛОБОҐІН**, член УНС Відд. 239 Б-ва св. Юрія у Філядельфії помер 21-го грудня 1978 р. на 58-му р. життя. Нар. 1919 р. у Вілиямставн, Н. Дж.; членом УНС став у 1938 р. Залишив у смутку сестру Марію і братів Івана та Юрія; дві сестрінки і 3 братанків. Похорон відбувся на укр. кат. цвинтарі (Факс Чейс) у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
В. Виницький, секр

**КСЕНЯ ФЕДАШ**, членка УНС Відд. 283 Т-ва ім. Івана Франка в Йорквілл, Огайо, померла 17 грудня м. р. на 81-му р. життя. Нар. 1897 р. в Україні; членкою УНС стала в 1928 р. Залишила у смутку чоловіка Петра, дочку Марію і сина Івана. Похорон відбувся 20 грудня 1978 р. на Апленд в Йорквілл, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

**МИХАЙЛО МАКАРЧУК**, член УНС Відд. 361 Т-ва Дністер в Ню Йорку, помер 7 лютого 1979 р. на 83-му р. життя. Нар. 1895 р. в Україні; членом УНС став у 1933 р. Залишив у смутку доньку Анну і сина Вілліяма Б. Похорон відбувся на цвинтарі Седар Лови, у Патерсон, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
С. Чума, секр.

**ТЕОДОР КУШНІР**, член УНС Відд. 361 Т-ва Дністер в Ню Йорку, помер 6 лютого 1979 р. на 78-му р. життя. Нар. 1901 р. в Крогулець, Копичинці, Україна; членом УНС став у 1956 р. Залишив у смутку дружину Антоніну та близчу і дальшу родину в Україні. Похорон відбувся 10 лютого 1979 р. на цвинтарі Мт. Олівет в Квінсі, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Ст. Чума, секр.

**ВАСИЛЬ МАНАСТЕРСЬКИЙ**, член УНС Відд. 120 Б-ва св. Николая в Аліквіпа, Па., помер 10 лютого 1979 р. на 89-му р. життя. Нар. 1890 р. в Україні; членом УНС став у 1917 р. Залишив у смутку синів: Юліяна, Володимира і Павла. Похорон відбувся 13 лютого 1979 р. на цвинтарі Вудлови, в Аліквіпа, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Володимир Рефт, секр.

**АНДРІЙ ЦЕБАК**, кол. секретар Відділу УНС в Амбрідж, Па. (1905-1910) та засновник і довголітній секретар Відд. 100 ім. Т. Шевченка в Маррівілл, Індіяна (від 1912 року), помер 25 листопада 1978 р. на 88-му р. життя. Нар. в Зах. Україні; членом УНС став 1905 р. Залишив у великому смутку дружину Естер, пасербів Григорія, Михайла і Миколу (Мацішак) і 5 внуків. Похорон відбувся 27 листопада на цвинтарі Калюмет Парк в Мерріввілл, Індіяна.

Вічна Йому Пам'ять!
Естер Цебак, секр.